

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าและแนวทางการปรับปรุงการปฏิบัติงานของ ศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในเขตการศึกษา 11 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาค้นคว้าการปฏิบัติงานของ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
- 2) เพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงการปฏิบัติงานของ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

5.2 ขอบข่ายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะปัญหาการปฏิบัติงาน และแนวทางการปรับปรุงการปฏิบัติงานของ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในเขตการศึกษา 11 เท่านั้น

5.3 การดำเนินการวิจัย

- 1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการวิจัยประกอบด้วย ประชากร 2 กลุ่ม คือกลุ่มหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในเขตการศึกษา 11 รวมประชากรทั้งสิ้น 91 คน และกลุ่มเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในเขตการศึกษา 11 รวมประชากรทั้งสิ้น

65 คน และกำหนดให้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 156 คน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขึ้นเอง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

(1) แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลและสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพปัญหาการปฏิบัติงานของศูนย์บริการการศึกษา
นอกโรงเรียนอำเภอในเขตการศึกษา 11

ตอนที่ 3 แนวทางปรับปรุงการปฏิบัติงานของ ศูนย์บริการการศึกษา
ศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในเขตการศึกษา 11

ตอนที่ 3 นี้ ผู้วิจัยนำไปใส่ต่อท้าย ตอนที่ 2 ของ
ปัญหาแต่ละด้าน เพื่อสะดวกในการตอบของผู้ตอบ
แบบสอบถาม

(2) เครื่องมือในการวิจัยที่สร้างขึ้น ผู้วิจัยได้นำไปทดลองหาความ
เที่ยงของเครื่องมือ ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.95

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ผู้อำนวยการศูนย์
การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดน่านเขตการศึกษา 11 แจ้งให้หัวหน้าศูนย์บริการการ
ศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ และเจ้าหน้าที่ตอบแบบสอบถาม และส่งกลับคืน บางส่วน
ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน
156 ชุด คิดเป็นร้อยละ 96.90

4) การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์
โปรแกรมสำเร็จรูป LOTUS 23 วิเคราะห์ค่าต่าง ๆ ดังนี้

(1) ข้อมูลและสถานการณ์ของ ผู้ตอบแบบสอบถามใช้การแจกแจงหา
ความถี่ และร้อยละ

(2) ปัญหาการปฏิบัติงาน วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

(3) แนวทางปรับปรุงการปฏิบัติงานใช้แจกแจงหาความถี่ และ ร้อยละ

5.4 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปผลได้ดังนี้

5.4.1 กลุ่มตัวอย่างที่จะนำมาใช้ในการวิจัย ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มากกว่าเพศหญิง มีอายุระหว่าง 25 - 35 ปี มีอายุราชการระหว่าง 11 - 15 ปี มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจากการศึกษาจากเอกสาร

5.4.2 ปัญหาการปฏิบัติงานโดยรวมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหาร ด้านส่งเสริมและบริการการศึกษา ด้านหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ด้านศูนย์การเรียน และด้านส่งเสริมการศึกษาชุมชน มีปัญหาอยู่ในระดับ " มาก " เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าปัญหาด้านศูนย์การเรียน เป็นปัญหามากกว่าด้านอื่น ๆ เมื่อจำแนกปัญหาในการปฏิบัติงานออกตามกลุ่มตัวอย่างสรุปได้ดังนี้

1) หัวหน้าศูนย์ มีความเห็นว่าปัญหาการปฏิบัติงานของ ศูนย์ บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอโดยรวมมีปัญหอยู่ในระดับ " มาก " โดยด้านบริหารมีปัญหามากกว่าด้านอื่น ๆ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าปัญหาจำนวนบุคลากรมีไม่เพียงพอ และปัญหาขาดยานพาหนะมีปัญหอยู่ในระดับ " มากที่สุด "

2) เจ้าหน้าที่ที่มีความเห็นสอดคล้องกับ หัวหน้าศูนย์ว่าปัญหาการปฏิบัติงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทั้ง 5 ด้าน มีปัญหอยู่ในระดับ " มาก " เช่นกัน และเห็นว่าปัญหาด้านศูนย์การเรียนมีปัญหามากกว่าด้านอื่น ๆ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัญหาที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านไม่มีผู้รับผิดชอบ และปัญหางบประมาณที่จัดสรรให้ห้องสมุดไม่เพียงพอ มีปัญหามากกว่ารายปัญหาอื่น สำหรับปัญหาด้านบริหารนั้นเจ้าหน้าที่ที่มีความเห็นสอดคล้องกับหัวหน้าศูนย์ว่าปัญหาขาดยานพาหนะ มีปัญหอยู่ในระดับ " มากที่สุด "

5.4.3 แนวทางปรับปรุงการปฏิบัติงานของ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ตามข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

1) หัวหน้าศูนย์ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้ ด้านบริหาร คือ จัดหาบุคลากรเพิ่มเติม ด้านส่งเสริมและบริการการศึกษา คือ จัดสรรงบประมาณ จัดหาสื่อการเรียนการสอน ด้านหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน คือ จัดประชุมสัมมนาเพื่อให้ความรู้แก่หน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ด้านศูนย์การเรียนรู้ คือ จัดหาสนับสนุนทางด้านสื่อการเรียนการสอน วัสดุ ครุภัณฑ์ต่าง ๆ และด้านส่งเสริมการศึกษาชุมชน คือ จัดระบบบริการสื่อการเรียนการสอนให้ทั่วถึง และครอบคลุม

2) เจ้าหน้าที่ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้ ด้านบริหาร คือ จัดหาบุคลากรให้เพียงพอ ด้านส่งเสริมและบริการการศึกษา คือ จัดหา สนับสนุนสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอ ด้านหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน คือ จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ติดต่อสื่อสารเพื่อให้หน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียนเข้าใจกฎระเบียบการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ด้านศูนย์การเรียนรู้ คือ จัด ดำเนินการก่อสร้างปรับปรุง พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียน และด้านส่งเสริมการศึกษาชุมชน คือ ส่งเสริมให้มีการผลิต จัดหา สนับสนุนด้านสื่อประกอบการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ

5.5 อภิปรายผลการวิจัย

ในการศึกษาปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการปฏิบัติงาน ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ด้านบริหาร ด้านส่งเสริมและบริการการศึกษา ด้านหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ด้านศูนย์การเรียนรู้ ด้านส่งเสริมการศึกษาชุมชน ทำให้ทราบปัญหาการปฏิบัติงานและแนวทางการปรับปรุงการปฏิบัติงาน อันจะนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จากข้อมูลที่ได้ศึกษาผู้วิจัยจะอภิปรายผลการวิจัยดังต่อไปนี้

5.5.1 ด้านบริหารพบว่าโดยรวมมีปัญหายุ่งยากในระดับ "มาก" โดยเฉพาะปัญหาจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอหรือไม่สมดุลกับงานที่ได้รับมอบหมาย และปัญหายาน

พาหนะสนับสนุนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนขาดแคลนประเด็นปัญหานี้อาจมาจากสาเหตุที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นใหม่ ยังไม่สามารถบรรจุข้าราชการให้ไปปฏิบัติหน้าที่ได้ตามกรอบอัตราากำลังที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด ซึ่งตามกรอบอัตรากำลังกำหนดไว้ดังนี้

1) ข้าราชการครู	1 - 2 คน
2) ข้าราชการพลเรือน	1 คน
3) ลูกจ้างประจำ	2 คน
4) ครูอาสาสมัครตำบล	1 คน

นอกจากนี้ยังประสบปัญหาในการเกลี้ยอัตรากำลังลงไปปฏิบัติงานในพื้นที่ ข้าราชการบางคนไม่มีความประสงค์ที่จะไปปฏิบัติราชการในพื้นที่ที่อยู่ห่างไกล การคมนาคมไม่สะดวก ส่วนปัญหาด้านยานพาหนะนั้นนับว่าเป็นปัญหาที่มีความสำคัญยิ่งอีกประการหนึ่ง เนื่องจากการทำงานการศึกษานอกโรงเรียนใช้วิธีการประสานให้เครือข่ายจากภาครัฐ และเอกชนเป็นผู้ร่วมปฏิบัติงาน บางอำเภอมีการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน อย่างกว้างขวาง และครอบคลุม จึงมีความจำเป็นจะต้องจัดให้มียานพาหนะสำหรับการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานของเครือข่ายเพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพ อย่างไรก็ตามในการที่จะแก้ปัญหา เกี่ยวกับบุคลากรจะต้องมีการบรรจุข้าราชการลูกจ้างประจำ และครูอาสาสมัคร ให้กับศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ตามกรอบอัตรากำลังที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด และจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดซื้อยานพาหนะเพื่อใช้ในการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนของเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพ และคุณภาพ

5.5.2 ด้านส่งเสริมและบริการการศึกษา พบว่าโดยรวมมีปัญหายุ่งยากในระดับ " มาก " โดยเฉพาะปัญหาการจัดส่งสื่อ คู่มือการเรียนจากส่วนกลางล่าช้าไม่เพียงพอ และปัญหาสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ทั้งด้านพื้นฐานการศึกษา สายสามัญสายอาชีพ ขาดแคลน หรือไม่เพียงพอ และปัญหาครูประจำกลุ่มใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนน้อย ประเด็นปัญหาเหล่านี้อาจมาจากสาเหตุของระบบการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งใช้เครือข่ายจากภาครัฐและเอกชนเป็นผู้ร่วม

รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาจึงอาจไม่ให้ความสำคัญในการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน ขาดแรงกระตุ้นในการผลิตสื่อ หรือใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน ขณะเดียวกันสื่อแบบเรียน คู่มือครู หาซื้อได้ยาก และมีน้อย ไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งปัญหาดังกล่าวควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข เนื่องจากสื่อการเรียนการสอนเป็นอุปกรณ์ประกอบการเรียนที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น จึงควรจัดสรรงบประมาณหรือเงินบำรุงการศึกษาสำหรับจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนให้มีจำนวนมาก เพื่อให้ให้นักศึกษาสามารถยืมเรียน หรือจัดซื้อเพิ่มเติมได้ทันตามกำหนดเวลาเรียน สำหรับเครือข่ายที่ร่วมรับผิดชอบจัดการศึกษานอกโรงเรียนควรมีการผลิตสื่อ และใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนให้มากยิ่งขึ้น

5.5.3 ด้านหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียนพบว่าโดยรวมมีปัญหายุ่งยากในระดับ " มาก " โดยเฉพาะปัญหา ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอขาดสื่อ อุปกรณ์ คู่มือครู แบบเรียนในการสนับสนุนหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ปัญหาการขาดงบประมาณอุดหนุนหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน เช่น โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งอาจมาจากสาเหตุที่หน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียนต้องใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นสถานที่สำหรับพบกลุ่ม และจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน นักศึกษาบางส่วนขาดระเบียบวินัย ใช้สื่ออุปกรณ์ประกอบการเรียนและทำให้ชำรุดเสียหาย อาคารสถานที่สกปรกบางครั้งขาดความเคารพ ขาดแรงจูงใจราชการในหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ขณะที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนไม่มีงบประมาณที่จะนำไปสนับสนุนหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน และไม่มีสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์ คู่มือครูที่จะสนับสนุนหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งปัญหาดังกล่าวควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข โดยกรมการศึกษานอกโรงเรียน จะต้องจัดสรรงบประมาณสนับสนุนหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน สร้างแรงจูงใจกระตุ้นให้หน่วยจัดผลิตสื่อการเรียนการสอน และเน้นความมีระเบียบวินัยของนักศึกษา

5.5.4 ด้านศูนย์การเรียน พบว่าโดยรวมมีปัญหาย่อยในระดับ " มาก " โดยเฉพาะปัญหาคณะกรรมการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ขาดความเข้าใจบทบาท

หน้าที่ของตนเอง ปัญหาที่อ่านหนังสือไม่มีผู้ดูแลอย่างต่อเนื่อง และปัญหาอาคารที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านไม่ได้มาตรฐาน ปัญหาเหล่านี้มาจากสาเหตุ การดำเนินงานด้านศูนย์การเรียนรู้ต้องใช้ห้องสมุดประชาชนอำเภอเป็นสถานที่ให้บริการ บางอำเภอมีอาคารห้องสมุดเก่า ขาดทรุดโทรมไม่เอื้อประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการให้บริการข่าวสารแก่ประชาชน บางแห่งไม่มีเจ้าหน้าที่บรรณารักษ์ประจำห้องสมุด บางแห่งเจ้าหน้าที่บรรณารักษ์ขาดทักษะความชำนาญในการจัดและให้บริการแก่ผู้ใช้บริการ ขาดงบประมาณสนับสนุนห้องสมุด และสื่อที่ให้บริการในห้องสมุดมีน้อยไม่ครอบคลุม สำหรับที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านมักใช้อาคารที่ไม่ได้มาตรฐานและไม่มีผู้ดูแลรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง คณะกรรมการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านบางส่วนไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน ในการดำเนินงานเกี่ยวกับที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ซึ่งปัญหาดังกล่าวควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข โดยการจัดสรรงบประมาณ สำหรับก่อสร้างห้องสมุดประชาชนอำเภอ เน้นให้ชาวบ้านได้มีส่วนร่วมในการก่อสร้าง พัฒนา ปรับปรุง ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน จัดประชุมชี้แจงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง และจริงจัง

5.5.5 ด้านส่งเสริมการศึกษาชุมชน โดยรวมมีปัญหายู่นในระดับ

"มาก" โดยเฉพาะปัญหาการจัดให้ชาวบ้านมีการพบปะถ่ายทอดความรู้ระหว่างกันชุมชนเป็นไปได้ยาก เพราะชาวบ้านไม่มีเวลาและปัญหาศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนอำเภอขาดสื่อที่จะสนับสนุนให้ชุมชนจัดการเรียนการสอน ซึ่งอาจมาจากสาเหตุจากการปฏิบัติงานที่ต้องการเน้นให้คนภายในชุมชนได้ร่วมพัฒนาชุมชนของตนเอง ครูผู้สอนก็ใช้ครูที่เป็นชาวบ้านเป็นผู้สอน บางคนไม่มีทักษะความชำนาญในการถ่ายทอดความรู้ ขณะเดียวกันชาวบ้านบางส่วนไม่ยอมรับการถ่ายทอดความรู้ของครูภายในชุมชนเดียวกันบางส่วนไม่มีเวลาเข้าเรียนเนื่องจากต้องประกอบอาชีพ บางแห่งใช้สถานที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพบกลุ่ม นักศึกษาไม่เหมาะสมอยู่ห่างไกลชุมชน และไม่มีสื่อประกอบการเรียนการสอน ซึ่งปัญหาดังกล่าวควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข โดยการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน จัดอบรมภูมิปัญญาชาวบ้านให้มีทักษะความชำนาญในการถ่ายทอดความรู้ และยกย่อง เชิดชูภูมิปัญญาชาวบ้านให้ปรากฏเด่นชัด เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนภายในชุมชน

5.6 ข้อเสนอแนะทั่วไป

เพื่อให้การปฏิบัติงานของ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายได้อย่างกว้างขวาง และทั่วถึงเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาการศึกษา ผู้วิจัยขอเสนอแนะการปฏิบัติงาน ด้านต่าง ๆ ดังนี้

5.6.1 ด้านบริหาร

1) จัดสรรอัตรากำลังบุคลากรตามกรอบที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน กำหนด ดังนี้

(1) ข้าราชการครู	1 - 2 คน
(2) ข้าราชการพลเรือน	1 คน
(3) ลูกจ้างประจำ	2 คน
(4) ลูกจ้างชั่วคราว	1 - 2 คน
(5) ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนตำบลละ	1 คน

สำหรับลูกจ้างชั่วคราว และครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนควรอนุญาตให้ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอจ้างโดยยืมเงินบำรุงการศึกษา

2) จัดสรรงบประมาณสำหรับจัดซื้อยานพาหนะ เนื่องจากการทำงานของ กรมการศึกษานอกโรงเรียนใช้ระบบของเครือข่าย เป็นผู้ร่วมรับผิดชอบจัดกิจกรรม การศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งแต่ละแห่ง อยู่กระจัดกระจาย กว้างขวาง และ ครอบคลุมพื้นที่ภายในอำเภอ ดังนั้นหากมียานพาหนะจะช่วยให้การนิเทศติดตามผล การจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ของเครือข่ายมีประสิทธิภาพ และ คุณภาพ

3) ขยาย สร้าง และธำรงรักษาเครือข่ายเพื่อร่วมจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนอย่างกว้างขวาง และครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย

4) กระจายงานในความรับผิดชอบทุกกิจกรรม ให้เครือข่ายช่วยในการ ดำเนินงาน

5) จัดให้มีระบบประชาสัมพันธ์ เพื่อช่วยเหลือในการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน โดยเน้นการใช้บุคลากรภายในชุมชนนั้น ๆ

6) ลดขั้นตอนการทำงานที่ยุ่งยาก สลับซับซ้อนให้ลดลง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงานให้มากยิ่งขึ้น

7) ลดการทำงานที่เป็นระบบราชการ มีความยืดหยุ่นเพื่อสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายให้มากยิ่งขึ้น

5.6.2 ด้านส่งเสริมและบริการการศึกษา

1) จัดสรรงบประมาณ และใช้เงินบำรุงการศึกษาลดสื่อการเรียนการสอน

2) สร้างแรงจูงใจ กระตุ้นครูประจำกลุ่มให้ดำเนินการผลิตสื่อประกอบการเรียนการสอน

3) จัดระบบหมุนเวียน บริการ และยืมสื่อประกอบการเรียนการสอน

5.6.3 ด้านหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน

1) จัดสรรงบประมาณให้หน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียนผลิต สื่อ และจัดหาสื่อการเรียนการสอน

2) สร้างแรงจูงใจ ปลุกฝังอุดมการณ์ และกระตุ้นให้หน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ผลิตสื่อใช้เอง

3) วางมาตรการการใช้สื่อการเรียนการสอนร่วมกัน โดยให้มีความเข้มงวดและรัดกุม แต่เอื้อประโยชน์ต่อผู้เรียน

4) จัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เน้นให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับปรุงหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียนมากยิ่งขึ้น

5.6.4 ด้านศูนย์การเรียนรู้

1) สร้างจิตสำนึก ปลุกฝังอุดมการณ์ กระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบและดูแลที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

2) จัดประชุม อบรม และพัฒนาคณะกรรมการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน
อย่างต่อเนื่อง และจริงจัง

3) จัดระบบการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงาน

5.6.5 ด้านส่งเสริมการศึกษาชุมชน

1) ใช้ยุทธวิธีการประชาสัมพันธ์ เชิงรุกกับกลุ่มเป้าหมาย

2) เข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่และร่วมกิจกรรมที่ชาวบ้านจัดขึ้น

3) ปลุกฝังอุดมการณ์ ในการทำงานร่วมกัน

4) ยกย่อง เชิดชู ภูมิปัญญาชาวบ้านให้ปรากฏชัดเจน

5.7 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาเรื่องเดียวกันในเขตการศึกษาอื่น ๆ เพื่อขยายกรอบ
แนวความคิดให้กว้างขวางขึ้น

2) ควรศึกษาวิจัยแบบเจาะลึกเฉพาะด้าน โดยเฉพาะด้านศูนย์การ
เรียน เนื่องจากมีปัญหามากกว่าด้านอื่น ๆ

3) ควรใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อสำรวจสภาพปัญหาที่ตรงกับสภาพ
ความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น